Datatilsynet

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Deres referanse	Vår referanse	Dato
19/427	19/01849-2/JHN	24.09.2019

Høringsuttalelse - Kommunikasjonskontroll i nødssituasjoner

Datatilsynet viser til høringsbrev 13.06.2019 om Kommunikasjonskontroll i nødssituasjoner.

Datatilsynet er positiv til at man ønsker å lovregulere dette området.

Høringsbrevet tar utgangspunkt i den kommunikasjonskontroll som i dag gjennomføres etter straffeprosessloven, nødrettsbestemmelsen i straffeloven § 17, samt å åpne for å regulere kommunikasjonskontroll under redningsoperasjoner.

Slik Datatilsynet forstår forslaget til ny § 7b i politiloven, så har man valgt å kun regulere kommunikasjonskontroll under redningsoperasjoner, mens den praksis som har vært under straffeloven § 17 videreføres uten ytterligere regulering.

Det har blitt påpekt flere ganger av Kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll at innhenting av kommunikasjonsdata med hjemmel i straffeloven § 17 foregår helt uten domstolskontroll – verken før, under eller etter, og at det kan gi grunnlag for misbruk.

Utvalget har i sin årsrapport i 2016 gitt utrykk for at det er positivt at Riksadvokaten har gitt retningslinjer for bruken og at omfanget derfor har gått ned.

Det kan i høringsbrevet synes som om det er lagt vekt på at antallet ganger nødrett har blitt brukt av politiet og det at det er vanskelig å uttømmende regulere nødrettssituasjoner har gjort at man bare har valgt å regulere kommunikasjonskontroll under redningsoperasjoner.

Tallmaterialet som er oppgitt er til dels vanskelig tilgjengelig da det ikke er skilt mellom hvilke typer henvendelse som er gjort til de forskjellige aktørene. Men tallene fra Telenor for nødrettsanmodninger 2012-2017 viser at det har skjedd 151 ganger, noe som indikerer en viss forekomst.

Datatilsynet finner det ikke godt nok begrunnet hvorfor man ikke skal gi regler også for de situasjoner som faller utenfor straffeprosessloven og den nye bestemmelsen i politiloven § 7b.

Postadresse:	Kontoradresse:	Telefon:	Telefaks:	Org.nr:	Hjemmeside:
Postboks 458 Sentrum 0105 OSLO	Tollbugt 3	22 39 69 00	22 42 23 50	974 761 467	www.datatilsynet.no

EMK og EMD har gjennom Weber-kriteriene oppstill krav til hvordan nasjonal lovgivning må være utformet, noe som vektlegges i utformingen av ny § 7b.

Weber-kriteriene ble først omtalt i *Weber and Saravia v. Germany* og kan sammenfattes som krav til:

- den nasjonale loven som lovfester inngrepet må være tilgjengelig, herunder er det et krav til tilstrekkelig klar beskrivelse av hvilke forhold som kan begrunne innhenting og lagring av opplysninger, og en angivelse av hvilke personer eller grupper som kan bli gjenstand for tiltaket
- prosedyre for forhåndsgodkjenning
- prosedyrene for lagring, tilgang, bruk, deling og sletting av data
- kontrollmekanismer, herunder underretning til den registrerte
- krav til et effektivt rettsmiddel

Kravene i EMK art. 8 er kumulative, det vil si at *alle* kravene må være oppfylt for at et inngrep kan anses å være innenfor de rettslige skranker. Samtidig er det viktig å poengtere at det må foretas en helhetsvurdering av alle kravene for å fastslå om et inngrep er berettiget. Dersom et av kravene ikke er tilstrekkelig ivaretatt, vil det kunne avhjelpes ved sterkere oppfyllelse av et av de andre kravene. Det er totale det forslaget som må vurderes på en helhetlig rettslig og samfunnsmessig måte.

Det vil derfor være naturlig å vurdere dette for all bruk av kommunikasjonskontroll i nødssituasjoner.

I de tilfellene hvor man innhenter kommunikasjonsdata fra telekomoperatørene, så er det klart at dette er et inngrep i retten til privatliv, men det berører også ansatte som er underlagt taushetsplikten i ekomloven § 2-9 som vil kunne bli pålagt å utlevere opplysninger. Kravet til en klar og tilgjengelig lovhjemmel er derfor sentralt. På dette området eksisterer det allerede en uklarhet om bruk av samtykke, og det er derfor behov for en ytterligere avklaring omkring dette.

Det at det er vanskelig å uttømmende regulere et område som i dag er dekket av nødrettsbestemmelsen, kan ikke være et argument mot lovregulering. Denne bestemmelsen vil jo fortsatt være gjeldende, selv om man forsøker regulere området så godt som mulig. De prosessuelle krav og rettsikkerhetsgarantier man kan tenke seg for før og etterfølgende kontroll vil jo kunne etableres uavhengig av selve hjemmelen for inngrepet.

Datatilsynet mener derfor at det fortsatt er behov for ytterligere regulering av kommunikasjonskontroll i nødssituasjoner.

Med vennlig hilsen

Camilla Nervik
seksjonssjef

Jan Henrik Nielsen
juridisk seniorrådgiver